

HAAPSALU VANALINNA KULTUURIKILOMEETER

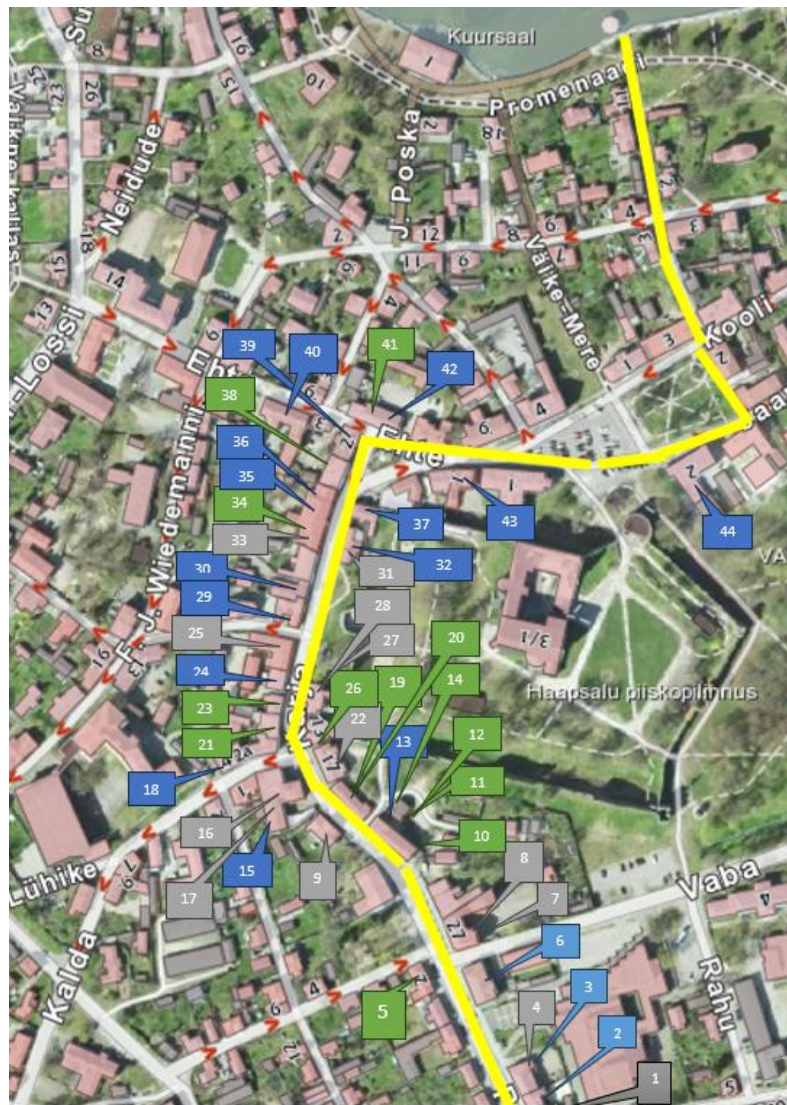

1. | Posti 3. Haapsalu kultuurikeskus
Raamatukogu, kunstigalerii, teater, kino, kontsert
2. Karja 25. Haapsalu Pitsikeskus
3. Karja 24. Okase Muuseum
4. Kalda 2. Epp Maria Galerii
5. F.J. Wiedemanni 11. Lasteraamatukogu
6. Linnus ja linnuse muuseum
7. Toomkirik
8. Jaani 2. Kunstikooli galerii
9. Kooli 2. Raekoda-muuseum
10. Kooli 5. Iloni Imedemaa
11. Kooli 4. Jaani kirik
12. Rüütli 2. Maria-Magdaleena kirik
13. Haapsalu promenaadi Jaan Poska park

LINN AASTAST 1279 * HAAPSALU VANALINNA KULTUURIKILOMEETER * KÜLASTA!

ÜKS KILOMEETER KULTUURI ehk 1 KM/K Käsitöö ja disaini töökojad ja poed; kohvikud, restoranid, dubid, baarid

1. [Posti 7. Rado](#) / restoran
2. [Posti 5. Vaga Mama](#) / Aasia restoran
3. [Posti 2. Maie raamid](#) / raamimistöökoda, galerii-pood
4. [Posti 1. Valge Daam](#) / kohvik
5. [Karja 21. Väike Pariis. Määra Mäe Meistrikoda](#) / autorikeraamika galerii-pood
6. [Karja 21. Heli Niit sisustustekstiilid](#) / disaini- ja õmblustöökoda
7. [Karja 21. Siidisaba](#) /vintage riiete ja autoridisainmööbli pood
8. [Karja 21. Demoresto](#) / restoran
9. [Karja 21. Kört Pärt](#) / kujundus ja trükitööd, linnatiirud 1929. a autoga Ford [Model A](#) [Phaeton](#)
10. [Karja 20. Micjo](#) /restoran
11. [Kalda 4. Beguta taimetoidukohvik](#)
[Väike Petersell](#) /kodurestoran
12. [Karja 19. Portel](#) /nahatöökoda-pood
13. [Karja 18. Niela](#) / autoridisaini töökoda-pood
14. [Karja 16. Hetkepüüdja](#) /käsitöö ja poolvääriskivide pood
15. [Karja 16a. MULLiga ja MULLita](#) /veinibaar ja veinikoolitused
16. [Karja 13. Lilja](#) / Eesti käsitöö pood
17. [Karja 12. Müüriääre pagar](#) /pagariäri-kohvik
18. [Karja 10. Hapsal Dietrich](#) / restoran
19. [Karja 7. Müüriääre kohvik](#) /kohvik
20. [Karja 6. Ringiääres](#) / lillepood-sisustussalong
21. [Karja 6. #Mari](#) / autoridisaini galerii-pood
22. [Karja 6. WOW BAO](#) /restoran
23. [Karja 6. Pizza Grande](#) /pitsakohvik
24. [Karja 5. Kärme Küülik](#) /pitsarestoran
25. [Karja 4. Ehe ja Ehtne](#) /Eesti käsitöö pood
26. [Karja 2. Talumehe kõrts](#) /restoran
27. [Ehte 4. Pärl. Haapsalu disaini pood](#) /autorikäsitöö ja käsitöötarvikute pood
28. [Ehte 4. Pagu](#) / kohvik-raamatupood
29. [Karja 1a. Herman Bistro & Bar](#) / baar-restoran
30. [Jaani 2. Virre](#) /pubi

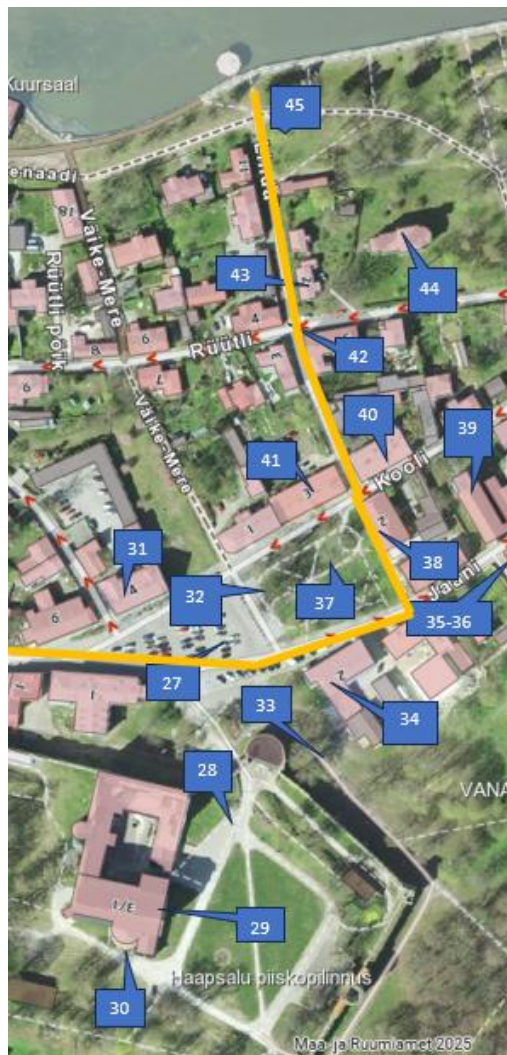

- Koidula 4.** Skulptor [Roman Haavamägi](#) (1891-1964) kodu 1949-1964.
- Posti 7.** Orientalist [Linnart Mälli](#) (1938-2010) lapsepõlvkodu.
- Posti 3.** Hillismodernistlik kultuurimaja. Arhitekt [Ado Eigi](#). Valmis 1975.
- Vaba 4.** De la Gardie loss. Algselt 1827 valminud krahv Stenbocki maja. Algne Krahviaed hõlmas Posti, Koidula, Metsa ja Vee tänava vahelise ala. 1927. aastal ehitati loss ümber maakonnahaiglaks (arh. [Artur Perna](#)). Nüüd hooldekodu.
- Vaba 2.** Haapsalu sünnitusmaja 1940ndatest 1979a.-ni. Siin on sündinud tuhanded Läänemaa inimesed.
- Endla 6.** Traditsionalistlik, Eesti taluarhitektuurist lähtuv metodisti kirik. Arh. [Herbert Johanson](#) ja [Eugen Habermann](#). Valmis 1922.
- Mihkli lastepark.** Pargis on „presidendi tamm“, mille istutas [Eesti Vabariigi president Toomas Hendrik Ilves](#) 2011. aastal.
- Karja 24.** 18.-20. sajandil Haki kõrts. 2003 avas kunstnik [Evald Okas](#) koos perekonnaga erakunstimuuseumi.
- Karja 25.** Moodne ja vanaaegne koos. Tänavapool on moodne kivifassaad. Selle taga on traditsiooniline puitmaja. Valmis 1931. Aastast 2014 Haapsalu pitsikeskus.
- Piiskopilinnuse Lõunavärv.
- Linnuse lastepark vallikraavis.
- Karja 19.** Siin suvitas 1889 polaaruurija [Eduard Gustav von Toll](#).
- Karja 20.** Funktsionalistlik pritsumaja. Arhitekt [Alar Kotli](#). Valmis 1937.
- Karja tn 18.** Siin suvitas 1935. aastal kirjanik [Friedebert Tuglas](#).
- F.J. Wiedemanni 15, 15a.** Koolikompleks: 18.-21. sajand. Kalda tn ääres 1781 ehitatud koolimaja (arh. [Fr. Kieseling](#)); 1888 tehti juurdeehitus; 1927 valmis Läänemaa Ühisgümnaasiumi hoone (arh. [Artur Perna](#)); 2001 ehitati spordihoone (arh. „Alver arhitektid“). Seal on õppinud helilooja [Rudolf Tobias](#), arst [Gustav Hirsch](#) keeleteadlane [Ferd. Joh. Wiedemann](#), rahvaluuleteadlane [Matthias Johann Eisen](#) arhitekt [Jaques Rosenbaum](#), orientalist [Linnart Mäll](#) jpt.
- Karja värava asukoht keskajal
- Piiskopilinnuse Kodaniketorn
- Karja 14.** 19. sajandil postkontor. Eesti Vabariigi kontradmiral [Hermann Salza](#) (1885-1946) sünnikodu. 1911 avati Haapsalu linna tarvitajate ühisuse kauplus „Ökonoomia“.
- Karja 12.** Haapsalu krimikirjaniku [Juhan Paju](#) (1939-2003) kriminullides on Saue tänava nurgal asunud kohvik peamine kohtumispaik.
- F.J. Wiedemanni 11.** Ehitatud 18. saj. 1877-78 õppisid siin vennad [Ants Laikmaa](#) ja [Bernhard Laipman](#). Lasteraamatukogu aastast 1965.
- Wiedemanni 5.** Keeleteadlase [Ferdinand Johann Wiedemanni](#) (1805-1887) lapsepõlvkodu.
- Karja 6.** Perekont [Hunniuse](#) maja 1828-1939. Uusbarokse maja ehitati 1923. Arh. [Erich Jacoby](#).
- Karja 4.** Art déco sugemetega maja. Arh. [Eugen Sacharias](#). Valmis 1937.
- Ehte 4.** Mitu sajandit luteri koguduse pastoraat. Siin elas jääpurjekate konstruktor [Hans von Schulmann](#) (1893-1976)
- Rootsiturg.** 13. sajandist Osutitorni värava ees. Nime sai rannarootslaste kalaturu järgi. Skulptuur „Poiss kalaga“ (skulptor [Juhan Raudsepp](#), 1935) oli algselt linna kaevu kaunistus.
- Osutitorni värav**

ÜKS KILOMEETER KULTUURI ehk 1 KM/K

KULTUURILUGU Lossiplats - Promenaad

27. Lossiplats. Turuplats 1950. a.-ni. 13. sajandil oli hoonestatud.

28. Piiskoplinn. 13.-16. sajand Saare-Lääne piiskopkonna keskus. 1688. a. tulekahjus jäi varemetesse. Unikaalsena on säilinud vahitorn (jalamiit 38 m), ringmüür (803 m) ja 16. saj. eeslinnustesse rajatud müürisisene vallkindlustuste võõnd.

29. Toomkirik. Haapsalu vanim hoone. Ehitatud 13. saj. 60. või isegi 50. aastatel. Esmakordselt mainitud 1279 piiskop Hermann I välja antud Haapsalu linna asutamisürikus.

30. Valge Daami aken. Eesti kuulsaim kummitus Valge daam elab Haapsalus alates 14. sajandi lõpust, mil toomkiriku kõrvale ehitati Maarja kabel.

31. Lossiplats 4. Esimene Haapsalu silikaattellistest hoone. Valmis 1912 ärihoonena. (Silikaattelliseid hakati Eestis tootma 1910).

32. Vabadussõja mälestusmärk 1924 püstitati mälestusmärk vabadussõjas hukkunud linnalastele. Autor Voldemar Mellik.

33. Krahviaed.

34. Jaani 2. Ehitatud 1772. 1840. aastast oli apteek. Siin suvitas 1921. aastal kirjanik ja apteeker Oskar Luts (1887-1953). Aastast 2017 Haapsalu kunstikool.

35. Jaani 10. Põlisbalti elamutüüp. 19. saj. II poolel ehitatud ühekorruseline, kõrge poolkelpkatusega ja kahe korstnaga, pika verandaga puidust elumaja. Piirdeks Haapsalule varasemalt iseloomulik paekivist piirdemüür.

36. Vee 7. Purjetaja Nikolai Vekšini (1887-1951) suvekodu. Võitis 1928. aastal Amsterdamis olümpiamängudel purjetamises pronksmedali.

37. Raekoja park. Tõenäoliselt oli sellel kohal 13. sajandil turuplats. Siit suunduvad vanimad tänavad: Jaani, Kooli, Linda, Väike-Mere. Raepark rajati 19. saj. II poolel. Pargis asub Haapsalu linnapea (1929-1940) Hans Alveri (1887-1942) büst.

38. Kooli 2. Barokne raekoda. Valmis 1775. Portaali kohal on algupärane Haapsalu vapp. Aastast 1950 muuseum. Seal asub maailma vanim Friedrich Schilleri monument (1813)

39. Kooli 4. Jaani kirik. 1513. a. esmakordselt kirjalikult mainitud linnakirik. Aastast 1524 luterlik kirik. 1630 loodud altarisein on Eesti ainus kivist altarisein.

40. Kooli 5. 1883 valminud kivist poolkeldriga baltisaksa puitelamu. Misjonär Hedwig Bülli (1887-1981) sünnikodu. Aastast 2004 Iloni Imedemaa.

41. Kooli 3. Klassitsistlik tollimaja. Algselt oli hoone kõrge kelpkatuse. Arh. Johann Mohr. Valmis 1792.

42. Linda ja Rüütli tänava ristmik. Saksa värava asukoht. Keskajal ümbritses Haapsalut linnamüür, millel olid Karja, Vene, Saksa ja Vee värav. Seni on avastatud ainult Saksa värava ehitised. Linnamüüri kulg on ainsana fikseeritud Rüütli tänava lõigul: Saksa väravast kuni Viieristini.

43. Linda 2. Kunstnik Ilon Wiklandi lapseõivekodu. Ilon Wiklandi vanaisa Aleksander Pääbo (1874-1953) oli vene õigeusu koguduse köster ja elas koos perega Linda 2 majas. Ilon elas siin alaliselt ja õppis Haapsalu Linna Algkoolis (Ehte 14) aastatel 1939-1944.

44. Rüütli 2. Maria-Magdaleena vene õigeusu kirik pühitseti 1852. Eestis ainulaadne hoone on ehitatud V. Morgani projekti järgi klassitsismijärgses eklektilises laadis, kus esineb bütsantsi arhitektuuri laenu elemente.

45. Haapsalu promenaadi Jaan Poska park. Aafrika rannast Tšaikovski pingini kulgev mereäärne puistee ja park. Promenaadi hakati rajama 1830. aastatel. Riigimees Jaan Poska (1866-1920) ostis promenaadi äärde suvekodu (J. Poska 2) 1915. aastal.

Haapsalu vanalinnas on nii palju kultuuri!
See on meie rikkus.
Teeme selle endale ja teistele nähtavaks!

Aitäh tähelepanu eest!

Ülla Paras
arenguspetsialist

